

ISSUE
№74

EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

7TH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC
AND PRACTICAL
CONFERENCE

GLOBAL DIRECTIONS
IN SCIENTIFIC RESEARCH
AND TECHNOLOGICAL
DEVELOPMENT

FEBRUARY 9-11, 2026, VALENCIA, SPAIN

**EUROPEAN OPEN
SCIENCE SPACE**

Proceedings of the 7th International Scientific
and Practical Conference
**"Global Directions in Scientific Research and
Technological Development"**
February 9-11, 2026
Valencia, Spain

Collection of Scientific Papers

Valencia, 2026

Список використаних джерел

1. Неїленко С., Фогель А., Гуца Є. Олійник О. Сучасні підходи до роботизації сервісних процесів в закладах ресторанного господарства. Ресторанний і готельний консалтинг. Інновації. 2022. Т. 5(2). С. 239–249. URL: <http://restaurant-hotel.knukim.edu.ua/article/view/270101/265700> (дата звернення: 31.01.2026).
2. Тищенко С. Цифрові технології в індустрії гостинності. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2021. № 7. С. 131–139. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.7.16>.
3. Rusavska V., Batchenko L., Honchar L., Zavadynska O., Tanasiichuk O. Current problems, drivers and dominants of the service economy. Journal of management Information and Decision Sciences. 2021. Vol. 24(7). P. 1–9. URL: <https://www.abacademies.org/articles/current-problems-drivers-and-dominants-of-the-service-economy-11541.html> (дата звернення: 31.01.2026).

ТУРИСТИЧНИЙ ЗБІР ЯК ЦИФРОВИЙ ІНДИКАТОР РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Салун Марина

д.е.н., професор

Касумов Артур

аспірант

Кафедра підприємництва, торгівлі та туристичного бізнесу
Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця, Україна

В умовах цифрової трансформації інформаційно-аналітичного забезпечення зростає значення індикаторів, що формуються у процесі адміністрування та мають чітку прив'язку до місцевих бюджетів. Туристичний збір у цьому сенсі виступає одним із найбільш "операційних" сигналів, оскільки фіксується у фінансовій звітності громад і відображає зміну інтенсивності туристичної активності, принаймні в сегменті легального розміщення.

Контекст підсилюється динамікою надходжень: за підсумками 2024 року туристичний збір становив 273,1 млн грн, що на 23% більше, ніж у 2023 році [4]. За підсумками 2025 року надходження сягнули 359 млн грн, що на 31,5% більше, ніж у 2024 році, і це робить показник придатним для бенчмаркінгу територій та оцінки бюджетного ефекту туризму [1]. Водночас для коректного використання в аналітиці важливо враховувати, що ставки туристичного збору встановлюються рішеннями органів місцевого самоврядування в межах норм Податкового кодексу України, тобто показник відображає не лише попит, а й параметри місцевого регулювання [5].

Туристичний збір для громади показує, по-перше, економічну активність у розміщенні, тобто скільки гостей офіційно проживали у готелях, хостелах,

апартаментах і сплачували збір через податкових агентів. По-друге, він непрямо відображає навантаження на міські сервіси, бо більше ночівель зазвичай означає більше користування транспортом, харчуванням, комунальними послугами та міською інфраструктурою. По-третє, зміни збору можуть показувати результативність промоції дестинації, наприклад, коли після фестивалю, великої події, рекламної кампанії або запуску нового туристичного маршруту зростає кількість ночівель і надходження. Показник зручний тим, що він фіксується у бюджетних надходженнях, тому його легко включати в регулярний моніторинг без дорогих опитувань. Для порівняння територій він корисний, бо має єдину грошову метрику і дозволяє швидко ранжувати громади за внеском туризму в бюджет. Щоб порівняння було коректним, варто зіставляти подібні громади та враховувати різницю у ставках збору і частку неофіційного розміщення. Для моніторингу в часі показник зручний, бо добре показує тренд і сезонність, тобто пікові та слабкі періоди. Якщо надходження зростають без зміни ставки, це частіше означає реальне збільшення ночівель або кращу легалізацію ринку. Якщо надходження падають, це ранній сигнал перевірити причини, наприклад, скорочення потоку, меншу кількість подій, або проблеми з доступністю та сервісом.

Узагальнені параметри загальнонаціональної динаміки туристичного збору за 2020–2025 рр. подано у табл. 1 для фіксування переломних точок та темпів відновлення в умовах високої невизначеності.

Таблиця 1 – Динаміка надходжень туристичного збору до місцевих бюджетів України у 2020-2025 рр.

Рік	Надходження, млн грн	Зміна до попереднього року, %
2020	130,6	–
2021	235,5	+80,3
2022	178,9	-24,0
2023	222,6	+24,4
2024	273,1	+22,7
2025	359,0	+31,5

сформовано автором за даними [1, 2, 3, 6]

Отриманий ряд (табл. 1) демонструє три якісно різні фази: суттєво занижену базу 2020 р., відновлювальний стрибок 2021 р. та спад 2022 р., що корелює з погіршенням безпекової ситуації й обмеженнями мобільності. Водночас з 2023 р. фіксується стійке зростання, яке у 2024 р. становило близько +23% до 2023 р., а у 2025 р. прискорилося до +31,5% до 2024 р.

Для ідентифікації просторової концентрації та «профілів» територій-лідерів доцільно зіставити склад лідерів та обсяги надходжень у різні роки (табл. 2), що дає змогу відокремити ефект адміністративного центру, ефект рекреаційних регіонів та ефект перерозподілу попиту між макрорегіонами.

Таблиця 2 – Територіальні лідери за надходженнями туристичного збору (вибрані роки)

Територія	Надходження, млн грн
2020	
м. Київ	34,7
Одеська обл.	15,2
Львівська обл.	11,8
2022	
Львівська обл.	41,4
м. Київ	31,5
Закарпатська обл.	19,5
Івано-Франківська обл.	18,0
Черкаська обл.	12,6
2024	
м. Київ	49,2
Львівська обл.	47,1
Івано-Франківська обл.	33,1
Черкаська обл.	23,5
Закарпатська обл.	23,1
Дніпропетровська обл.	16,0
2025	
м. Київ	70,6
Львівська обл.	63,1
Івано-Франківська обл.	46,2
Закарпатська обл.	31,9

сформовано автором за даними [1, 2, 3, 6]

Порівняння показує, що у 2022–2025 рр. ядро лідерів є відносно стабільним (м. Київ, Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська області), що вказує на поєднання двох чинників:

концентрації платоспроможного попиту та ділових поїздок у столиці;

посилення ролі західних областей як відносно безпечних дестинацій короткотермінового відпочинку й тимчасового перебування.

За воєнних умов інтерпретація динаміки має бути обережною: зростання збору може відображати не лише «класичний туризм», а й розширення сегмента тимчасового розміщення, пов'язаного з внутрішніми переміщеннями та зміною структури попиту.

Для формалізації концентрації надходжень доцільно додатково подати частку сукупних надходжень, що припадає на групу лідерів (табл. 3), оскільки цей індикатор чутливий до просторових зрушень і дозволяє порівнювати роки з різною загальною базою.

Таблиця 3 – Концентрація туристичного збору (частка надходжень групи лідерів у загальнонаціональному обсязі)

Період	Група лідерів	Частка у загальному обсязі, %
2020	топ-3 території	47,2
2022	топ-5 територій	68,7

Продовження табл. 3

Період	Група лідерів	Частка у загальному обсязі, %
2024	топ-6 територій	70,3
2025	топ-4 територій	59,0

*сформовано автором

Розрахунки свідчать про суттєве підсилення концентрації у 2022–2024 рр., що узгоджується з нерівномірністю безпекових ризиків і, відповідно, асиметричним перерозподілом попиту на тимчасове розміщення між регіонами. У 2025 р. частка топ-4 є нижчою за 2024 р. у наведеній конструкції, однак це не заперечує загальної концентрації, а радше відображає різницю у «ширині» групи (топ-4 проти топ-6) та потребу уніфікувати склад групи для строгої міжрічної компаративності.

Коректне прочитання туристичного збору як індикатора бюджетного ефекту туризму та динаміки легального розміщення потребує врахування того, що його величина формується не лише реальним попитом на проживання, а й регуляторними та організаційними параметрами на рівні громади. Ставка збору встановлюється рішенням відповідної місцевої ради в межах, визначених податковим законодавством (до 0,5% мінімальної заробітної плати за добу для внутрішнього туризму та до 5% для в'їзного туризму), тому міжтериторіальні порівняння за абсолютними сумами можуть відображати різницю у ставках і практиках адміністрування, навіть за близької кількості ночівель.

Додаткове спотворення виникає через неповне охоплення неофіційного сегмента короткострокового проживання, через що показник може системно занижувати фактичну активність у громадах із високою часткою тіньової пропозиції. Окремо слід враховувати сезонність та календарні ефекти сплати, коли коливання надходжень можуть бути зумовлені строками перерахування і звітності, а не зміною попиту, зокрема за умов квартальної сплати або застосування авансових внесків відповідно до рішень рад.

У результаті туристичний збір доцільно використовувати для моніторингу змін у часі та бенчмаркінгу лише за умов фіксації ставок, порівняння однакових періодів року та аналізу співставних за профілем громад.

Для узгодженого застосування показника в аналітиці доцільно формалізувати ключові ризики інтерпретації та мінімізувати їх через стандартизовані підходи, що наведено у табл. 4.

Таблиця 4 – Аналітичні ризики використання туристичного збору як індикатора бюджетного ефекту туризму та підходи до його коректної інтерпретації

Ризик / обмеження	Прояв у статистичних спостереженнях	Методичні прийоми корекції інтерпретації
Залежність від ставки та рішень громади	Вища сума надходжень може бути наслідком вищої ставки, а не більшої кількості ночівель	Фіксувати ставки і зміни рішень, робити висновки за динамікою за незмінної ставки, порівнювати лише співставні громади

Продовження табл. 4

Ризик / обмеження	Прояв у статистичних спостереженнях	Методичні прийоми корекції інтерпретації
Вплив адміністрування і дисципліни податкових агентів	Різна повнота оформлення проживання формує різну "видимість" ринку в податкових даних	Трактувати показник як бюджетний ефект легального сегмента, а не як прямий лічильник туристів
Неповне охоплення тіньового сегмента	Системне заниження активності там, де значна частка неофіційної оренди	Враховувати структуру ринку розміщення, уникати прямого зіставлення з громадами з іншою часткою неформальної пропозиції
Сезонність і календарні зміщення	Коливання місячних значень можуть відображати строки сплати і звітності, а не попит	Аналізувати квартальні та річні підсумки, порівнювати однакові періоди року
Авансові внески та порядок сплати	Частина платежів може зміщуватися між місяцями через практику перерахування до визначеної дати	Для коротких періодів фіксувати правила сплати, для стратегічних висновків спиратися на річні значення

сформовано автором

Таким чином, туристичний збір є валідним індикатором саме бюджетного ефекту туризму та інтенсивності легального розміщення, але його аналітична придатність залежить від контексту ставок, якості адміністрування та структури пропозиції проживання. За дотримання цих умов показник є корисним для порівняння територій у межах співставних груп, а також для моніторингу змін у часі на кварталному та річному горизонтах без підміни сезонності календарними ефектами.

Управлінська цінність туристичного збору для громади полягає в тому, що він може виконувати роль прикладного КРІ дестинації придатного для регулярного моніторингу та управлінських рішень у логіці безперервного поліпшення [8]. У бюджетному плануванні показник доцільно використовувати як параметр прогнозу власних доходів і як аргумент для пріоритезації інфраструктурних рішень, оскільки у європейській практиці податки на розміщення розглядаються як інструмент фінансування потреб дестинації та управління нею, за умов належного дизайну і прозорого використання надходжень [9; 15]. Дослідження також підкреслюють, що надходження від туристичного збору можуть бути одночасно «стабільним» і «гнучким» фінансовим ресурсом для дестинаційного менеджменту, але з ризиком географічної нерівномірності, що важливо враховувати при інтерпретації та порівнянні громад [12].

Для оцінювання результативності подій, маркетингових кампаній і запуску нових сервісів туристичний збір доцільно аналізувати в дизайні «до/після» на зіставних часових інтервалах (переважно квартал або рік) із контролем сезонності та фіксацією календаря впливів (події, промокампанії, зміни сервісів). Такий підхід узгоджується з емпіричною логікою оцінювання подієвих ефектів

у готельному секторі, де причинний вплив виявляють через порівняння співставних періодів і відокремлення разових ефектів від тренду та сезонних коливань [14]. Додаткову аргументацію управлінської нейтральності коректно спроектованих зборів дають квазіекспериментальні оцінки, де запровадження туристичного збору не продемонструвало статистично значущого погіршення ключових готельних KPI на кейсі Манчестера [7]. Як інструмент бенчмаркінгу показник є корисним для зіставлення з територіями-аналогами за умови формалізованих критеріїв порівняльності та відбору партнерів, що узгоджується з методичними підходами до бенчмаркінгу DESTINACIJS у науковій літературі [11].

Підсилення інформаційно-аналітичного забезпечення на рівні громад доцільно реалізовувати через поєднання туристичного збору з комплементарними цифровими джерелами, які відображають різні сторони туристичної активності і зменшують ризик помилкової інтерпретації одного показника. У міжнародній практиці наголошується, що стійка система KPI DESTINACIJS має спиратися на доступні вторинні дані та комбінувати фінансові, поведінкові і сервісні індикатори, які можна регулярно відтворювати без надмірних витрат [8].

Перспективним є приєднання даних туристичного збору до статистики розміщення, зокрема до показників ночівель та завантаження засобів розміщення, які широко застосовуються як базові елементи порівняння у туризмі [10].

Додатково, для контролю тіньового сегмента та кращого охоплення короткострокового проживання варто використовувати індикатори платформної економіки та інші альтернативні джерела, які вже інституціоналізуються статистичними органами, зокрема через дані платформ колаборативної економіки [13].

Для оперативного вимірювання просторово-часових зрушень попиту в межах країни доцільно, там де доступно, застосовувати транспортні та мобільні індикатори, оскільки мобільні позиційні дані забезпечують вищу часову і просторову деталізацію та можуть доповнювати традиційну статистику [13].

Водночас, з методичної точки зору, розвиток туризм-аналітики прямо пов'язують із переходом до багатоджерельних систем вимірювання, де Big Data використовуються як доповнення, а не заміна офіційних вимірів [16].

Для регулярного моніторингу доцільно зафіксувати мінімальний набір KPI, який поєднує абсолютні значення, динаміку та порівняння в групі територій-аналогів (табл. 5).

Таблиця 5 – Мінімальний набір KPI для моніторингу туристичного збору та його контекстної інтерпретації

KPI	Опис показника	Рекомендована періодичність	Джерело даних
Сума туристичного збору	Надходження до бюджету громади за період	квартал, рік	бюджетні надходження громади, зведені повідомлення ДПС

Продовження табл. 5

КРІ	Опис показника	Рекомендована періодичність	Джерело даних
Темп зміни	Приріст до аналогічного періоду попереднього року	квартал, рік	розрахунок за даними збору
Частка у групі порівняння	Частка громади у сукупних надходженнях групи територій-аналогів	рік	розрахунок за узгодженим переліком громад
Сезонні піки	Пікові періоди надходжень у межах року, з урахуванням календаря сплати	квартал, рік	дані збору, локальні регламенти сплати
Контекстний індикатор ночівель	Ночівлі або завантаження засобів розміщення для зіставлення з динамікою збору	квартал, рік	офіційна статистика розміщення (націривень або регіон)

*сформовано автором

Запропонований мінімум КРІ забезпечує відтворюваність спостережень і дозволяє громадам переходити від констатації надходжень до порівнянної аналітики та обґрунтування управлінських рішень, за умови стабільності правил справляння збору та коректно сформованої групи територій-аналогів.

Дослідження показало, що туристичний збір доцільно використовувати як індикатор бюджетного ефекту туризму та динаміки легального сегмента розміщення на рівні територіальних громад. Динаміка надходжень у 2020–2025 рр. має хвилеподібний характер із різкою зміною траєкторії у 2022 р. та стійким відновлювальним зростанням у 2023–2025 рр., що підтверджує придатність показника для фіксації переломних моментів і темпів відновлення за умов високої невизначеності. Просторова структура надходжень характеризується вираженою концентрацією, а склад територій-лідерів у 2022–2025 рр. є відносно стабільним, що створює передумови для порівняльного аналізу, однак вимагає формування співставних груп територій та уніфікації критеріїв відбору для міжрічної компаративності. Інтерпретація туристичного збору потребує обов'язкового контролю параметрів місцевого регулювання (ставки, порядок справляння), якості адміністрування та структури пропозиції розміщення, а також урахування неповного охоплення неофіційного сегмента і календарних ефектів сплати, що обмежує можливість прямого ототожнення показника з туристичним потоком. Підвищення управлінської придатності туристичного збору забезпечується стандартизацією аналітичних процедур (єдині періоди зіставлення, базовий набір КРІ, сталі групи порівняння) та інтеграцією з комплементарними цифровими джерелами даних за принципом багатоджерельності. За дотримання цих умов туристичний збір може слугувати елементом data-driven управління туризмом на рівні громад, підтримуючи бюджетне планування, обґрунтування інфраструктурних пріоритетів, оцінювання ефектів подієвих і промоційних активностей та системний бенчмаркінг із територіями-аналогами.

Список використаних джерел

1. 359 млн грн туристичного збору надійшло до бюджетів громад у 2025 році. (2026) ДПС України. <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/974725.html>
2. До бюджету громад у 2024 році надійшло майже 273 млн грн туристичного збору. Державне агентство розвитку туризму України. <https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru>
3. Статистика буде: дані щодо сплати туристичного збору по областях за 2020 рік. Державне агентство розвитку туризму України. <https://www.tourism.gov.ua/blog/statistika-bude-dani-shchodo-splati-turistichnogo-zboru-za-2020-rik>
4. Туристичний збір: торік місцеві бюджети отримали надходжень на 23 % більше, ніж у 2023 році. (2025) ДПС України. <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/873272.html>
5. Туристичний збір: умови нарахування та об'єкти оподаткування. (2025) Головне управління ДПС у Тернопільській області. <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/913741.html>
6. У 2022 році сума туристичного збору в Україні скоротилася на 24%. Державне агентство розвитку туризму України. <https://www.tourism.gov.ua/blog/u-2022-roci-suma-turistichnogo-zboru-v-ukrayini-skorotilasya-na-24>
7. Anguera-Torrell, O., Aznar-Alarcón, J. P., & Boto-García, D. (2025). Does an industry-promoted tourist tax per night affect hotel performance? Quasi-experimental evidence from Manchester. *Tourism Management*, 109, 105137. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2025.105137>
8. Crotts, J. C., Magnini, V. P., & Calvert, E. (2022). Key performance indicators for destination management in developed economies: A four pillar approach. *Annals of Tourism Research Empirical Insights*, 3(2), 100053. <https://doi.org/10.1016/j.annale.2022.100053>
9. European Commission: Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs and PwC, The impact of taxes on the competitiveness of European tourism – Final report, Publications Office, 2017, <https://data.europa.eu/doi/10.2873/22642>
10. Eurostat. (2026). Tourism statistics: Nights spent at tourist accommodation establishments. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tourism_statistics_-_nights_spent_at_tourist_accommodation_establishments
11. Luštický, M., & Kincl, T. (2012). Tourism destination benchmarking: Evaluation and selection of the benchmarking partners. *Journal of Competitiveness*, 4(1), 99–116. <https://doi.org/10.7441/joc.2012.01.08>
12. Maráková, V., Wszendybył-Skulska, E., & Dzúriková, L. (2025). Accommodation tax as a tool of financial management of destination: Insights from

selected European countries. *Tourism and Hospitality*, 6(5), 258. <https://doi.org/10.3390/tourhosp6050258>

13. OECD. (2025). Using alternative data sources and tools to measure and monitor tourism. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/using-alternative-data-sources-and-tools-to-measure-and-monitor-tourism_09ad7240-en.html

14. Piga, C., & Melis, G. (2021). Identifying and measuring the impact of cultural events on hotels' performance. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 33(4), 1194–1209. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-07-2020-0749>

15. Rosselló-Nadal, J., & Sard, M. (2026). Tourism taxation: Balancing revenues, competitiveness and sustainability in destination management. *Tourism Management*, 113, 105326. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2025.105326>

16. Volo, S. (2020). Tourism statistics, indicators and big data: A perspective article. *Tourism Review*, 75(1), 304–309. <https://doi.org/10.1108/TR-06-2019-0262>

МЕТОДИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ГОТЕЛІВ ТА РОЛЬ ІННОВАЦІЙ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ

Бойчук П.І.

здобувач вищої освіти магістерського рівня

Щабельська К.Р.

здобувачка вищої освіти магістерського рівня

ПВНЗ «Київський університет культури»

м. Київ, Україна

Сфера готельного господарства сьогодні розвивається надзвичайно динамічно та постійно зазнає змін під впливом глобалізації, цифрових технологій і зростання вимог споживачів. Сучасний турист уже не обмежується лише пошуком місця для ночівлі – він очікує комфорту, якісного сервісу, емоцій та індивідуального підходу. У таких умовах готелі змушені не просто конкурувати між собою, а постійно шукати нові шляхи для підвищення власної привабливості [1, с. 218].

Саме тому питання оцінки конкурентоспроможності та впровадження інновацій набувають особливої значущості. Без глибокого аналізу власних можливостей, слабких сторін і ринкового середовища готель не може ефективно розвиватися. Інновації ж стають тим інструментом, який дозволяє не лише втриматися на ринку, а й виділитися серед конкурентів. У цьому контексті дослідження методів оцінки конкурентоспроможності готелів та ролі інновацій у формуванні їхніх переваг є надзвичайно актуальним і практично значущим [1, с. 220].